

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОСТРОЗЬКА АКАДЕМІЯ»

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету
політико-інформаційного
менеджменту
доц. В. М. Лебедюк

«__» _____ 2018 р.

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри психології та педагогіки
Завідувач кафедри _____ доц. О. В. Матласевич
Протокол № «__» _____ 2018 р.

ПОГОДЖЕНО

Гарант освітньо-професійної програми
«Психологія» _____ доц. О. В. Матласевич
«__» _____ 2018 р.

КЛІНІЧНА ПСИХОЛОГІЯ

[ОПП 12]

I семестр 2018/2019 навчального року
Кафедра психології та педагогіки
Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти
Освітньо-професійна програма «Психологія»
Спеціалізація: «Клінічна психологія», «Психологія розвитку»

Викладач:	Нікітчук Уляна Ігорівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри громадського здоров'я uliana.nikitchuk@oa.edu.ua
Кредити та кількість годин:	3 ECTS; години: 26 лекційних, 20 практичних та 60 самостійна робота
Статус дисципліни:	обов'язкова
Мова навчання:	українська
Форма навчання:	очна (денна)

I. Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Клінічна психологія» торкається тих проблем функціонування людини, які виникають, коли вона з тих чи інших причин починає хворіти. Саме психологічні аспекти соматичних, психічних порушень, уражень нервової системи потрапляють у фокус уваги студентів під час вивчення цієї дисципліни.

Клінічну психологію цікавить взаємозв'язок між психічними явищами та хворобами, впливи на психіку, яких зазнає людина в процесі лікування, вплив психологічних факторів на перебіг хвороби та процес одужання, групи ризику виникнення того чи іншого порушення здоров'я, методи психологічної допомоги людям, що хворіють і одужують. З'ясовуючи всі ці впливи і зв'язки, студенти не лише здобувають нові знання. Вони ускладнюють і по-новому структурують вже засвоєний на інших парах матеріал, адже клінічна психологія – одна з найбільш

еклектичних психологічних дисциплін. Все це підвищує готовність студентів до здійснення професійної наукової та практичної діяльності.

II. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета викладання дисципліни – сформувати у студентів чітке й глибоке розуміння клінічної психології як галузі психології, яка вивчає психологічні особливості людей, що страждають різними захворюваннями, методи і способи діагностики психічних відхилень, диференціації психічних феноменів і психопатологічних симптомів і синдромів, психології взаємин пацієнта і медичного працівника, психопрофілактичні, психокорекційні і психотерапевтичні способи допомоги пацієнтам, а також теоретичні аспекти психосоматичних і соматопсихічних взаємовпливів.

III. Результати навчання

До кінця цього курсу студенти зможуть:

- дати визначення клінічної психології та пояснити систему її зв'язків з іншими галузями психології, а також з іншими науками;
- сформулювати виклики сучасної клінічної психології у контексті зміни етичної парадигми в медицині;
- пояснити існуючі відмінності у розумінні сутності і структури клінічної психології в Україні та за кордоном;
- назвати структуру внутрішньої картини хвороби та здоров'я, описати різні типи ставлення до хвороби;
- застосовувати міжнародні класифікатори хвороб для диференційної діагностики, а також метод структурного інтерв'ю для виявлення рівня особистісної організації;
- пояснити базові поняття, що їх має знати клінічний психолог (етіологія, патогенез, саногенез, симптом, синдром, клінічний діагноз, функціональний (багатомірний) діагноз та ін.);
- застосовувати методи клінічної психодіагностики, планувати й організовувати клініко-психологічне дослідження, здійснювати кількісний та якісний аналіз результатів дослідження, адекватно відобразити результати дослідження у висновку клініко-психологічного дослідження;
- пояснити суть основних концепцій психосоматичних й соматопсихічних зв'язків;
- дослідити психологічні аспекти походження, перебігу та лікування найбільш поширених соматичних порушень;
- описати основні особливості виникнення, перебігу та лікування психічних розладів, сформулювати основні стратегії клініко-психологічної інтервенції при порушеннях окремих психічних функцій, розладах особистості і міжособистісних стосунків;
- збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію з клінічної психології та застосовувати її для роботи з практичними кейсами;
- розпізнати й описати симптоми депресивного, біполярного, тривожного, obsesивно-компульсивного розладів та розладів, пов'язаних зі стресом, а також знати ефективні методи їх лікування.

IV. Програма навчальної дисципліни (структура дисципліни)

№	Тема дисципліни	Вид навчального заняття	Самостійна робота	Обов'язкове читання (з переліку літ.)	Контрольні заходи
1	Теоретичні засади клінічної психології	Лекція (2 год)	Повторити класифікацію галузей психології	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016); Перре (2002)	Короткий конспект (не оцінюється)
2	Структура клінічної психології як галузі	Лекція (2 год)	Знати визначення пато-, нейро- та соматопсихології знати приклади відповідних порушень	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016); Перре (2002)	Короткий конспект (не оцінюється)
3	Етика в клінічній психології	Практичне заняття (2 год.)	Опрацювати етичні моделі в медицині, розібратися, у чому суть біоетики і її відмінність від інших етичних моделей	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016)	Групова дискусія
4	Поняття здоров'я, хвороби та розладу в сучасній клінічній психології	Лекція (2 год)	Знайти, яке визначення здоров'я, хвороби та розладу імпонує найбільше	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016)	Короткий конспект (не оцінюється)
5	Поняття внутрішньої картини хвороби та здоров'я. Роль ВКХ у перебігу лікування	Лекція (2 год)	Поміркувати на основі власного досвіду, як ставлення до хвороби впливає на процес лікування та одуження	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016)	Короткий конспект (не оцінюється)
6	Особливості переживання хвороби залежно від віку, статі та професії	Практичне заняття (2 год.)	Підготуватися до тесту; зібрати інформацію про вікові, статеві детермінанти формування ВКХ та вплив професії на переживання хвороби	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016); Перре (2002)	Тест із теоретичних засад клінічної психології
7	Акцентуація	Практичне	Опрацювати	Мак	Аналіз

	характеру у клініко-психологічній діагностиці	заняття (4 год.)	обов'язкову літературу за темою, повторити вивчений на попередніх курсах матеріал про акцентуації характеру	Вільямс (2001); Леонгард (1989), Кернберг (2000)	особистостей персонажів фільму крізь призму клінічної психодіагностики і Н.Мак Вільямс, вчення про акцентуації К.Леонгарда та структурної діагностики О.Кернберга
8	Психологічні особливості лікування хвороб в умовах клініки. Лікар як хворий.	Практичне заняття (2 год.)	Підготувати есе на основі перегляду рекомендованого фільму	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016)	Коротке есе - аналіз випадку іпохондрії
9	Психосоматичні порушення як об'єкт вивчення у медицині та психології	Лекція (2 год)	Підготувати перелік хвороб, що їх визначено як психосоматичні	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016); Перре (2002)	Короткий конспект (не оцінюється)
10	Основні етіологічні моделі сучасної теорії психосоматики	Лекція (4 год)	Повторити поняття про конверсію (З. Фрейд)	Максименко (2014); Клінічна психологія (2016)	Короткий конспект (не оцінюється)
11	Психологічні аспекти походження, перебігу та лікування найбільш поширених соматичних порушень	Практичне заняття (2 год.)	Підготувати есе; зібрати відомості про психологічні аспекти виникнення та перебігу одного із поширених соматичних порушень (на власний вибір)	Джордано (2016), інтернет-ресурси	Коротке есе – аналіз факторів розвитку психосоматичних порушень головної героїні книги П.Джордано «Самотність простих чисел»
12	Основні особливості виникнення, перебігу та лікування психічних розладів	Лекція (2 год)	Знайти визначення психічного розладу і переглянути якусь із поширених класифікацій розладів психіки	МКХ-10, DSM-5	Короткий конспект (не оцінюється)
13	Моделі психічних розладів у клінічній психології	Практичне заняття (2 год.)	Визначити, у чому полягають відмінності між різними моделями психічних розладів; розібратися, що таке Labeling Theory	Перре (2002)	Групова дискусія, короткий конспект (не оцінюється)

14	Диференціація психопатологій: діагностичні орієнтири	Лекція (2 год)	Опрацювати літературу зі структурної діагностики О. Кернберга	Кернберг (2000)	Короткий конспект (не оцінюється)
15	Основи первинної психологічної діагностики в патопсихологічній клініці	Лекція (2 год)	Повторити інформацію про патопсихологічний експеримент	Блейхер (1999); Зейгарник (1986); Нікітчук (2015)	Короткий конспект (не оцінюється)
16	Практика застосування класифікаторів хвороб	Практичне заняття (2 год.)	Опрацьовуючи книгу Дж. С. Фоєра, занотувати свої гіпотези про клініко-психологічні діагнози головних персонажів книги (Оскар, дідусь, бабуся) на основі співставлення симптомів з рубриками МКХ або DSM	Фоєр (2015); Синописис діагностичних критеріїв (2014); DSM-5 або МКХ-10	Робота в групах: постановка диференційного діагнозу на основі міжнародних класифікацій хвороб героям книги Дж.С.Фоєра «Страшенно голосно і неймовірно близько»
17	Основи інтервенції в клінічній психології. Особливості роботи психолога при розладах окремих психічних функцій	Лекція (2 год)	Знайти та ознайомитися з інформацією про розлади сну	Перре (2002)	Короткий конспект (не оцінюється)
18	Психологічна інтервенція при розладах особистості та міжособистісних стосунків	Практичне заняття (2 год.)	Опрацювати відповідний розділ рекомендованого підручника і, таким чином, підготуватися до групової дискусії	Перре (2002)	Групова дискусія, короткий конспект (не оцінюється)
19	Сучасна практика терапії та реабілітації ПТСР	Лекція (2 год)	Знайти і систематизувати симптоми ПТСР	Матласевич, Нікітчук (2017); Харченко, Шугай (2015); Карут (2017)	Короткий конспект (не оцінюється)
20	Стратегії лікування депресивного, тривожного, obsесивно-компульсивного розладів	Лекція (2 год) Практичне заняття (2 год.)	Знайти і систематизувати симптоми депресивного, тривожного, obsесивно-компульсивного	Перре (2002), інтернет-ресурси	Короткий конспект (не оцінюється)

			розладів, поміркувати, чим вони відрізняються від відповідних невротичних порушень		
--	--	--	--	--	--

V. Порядок оцінювання результатів навчання

Результати навчання	Контрольні заходи	Вимоги до виду контролю	Оцінювання
Дати визначення клінічної психології та пояснити систему її зв'язків з іншими галузями психології, а також з іншими науками; сформулювати виклики сучасної клінічної психології у контексті зміни етичної парадигми в медицині; пояснити існуючі відмінності у розумінні сутності і структури клінічної психології в Україні та за кордоном; назвати структуру внутрішньої картини хвороби та здоров'я, описати різні типи ставлення до хвороби; пояснити базові поняття, що їх має знати клінічний психолог (етіологія, патогенез, саногенез, симптом, синдром, клінічний діагноз, функціональний (багатомірний) діагноз та ін.)	Тест	Виконання тесту обмежене у часі (30 хв), успішне виконання тесту передбачає правильну відповідь на запитання з варіантами вибору	15%
Збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію з клінічної психології та застосувати її для роботи з практичними кейсами; описати основні особливості виникнення, перебігу та лікування психічних розладів, сформулювати основні стратегії клініко-	Аналіз особистостей персонажів фільму крізь призму клінічної психодіагностики Н.Мак Вільямс, вчення про акцентуації К.Леонгарда та структурної діагностики	Підготовленість до заняття (наявність схематичних або коротких записів за матеріалами відповідних першоджерел), аргументованість і обґрунтованість аналізу, активність участі у груповій дискусії, правильність постановки клініко-психологічного діагнозу	10%

<p>психологічної інтервенції при порушеннях окремих психічних функцій, розладах особистості і міжособистісних стосунків</p>	<p>О.Кернберга</p>		
<p>Збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію з клінічної психології та застосувати її для роботи з практичними кейсами; назвати структуру внутрішньої картини хвороби та здоров'я, описати різні типи ставлення до хвороби; пояснити суть основних концепцій психосоматичних й соматопсихічних зв'язків; дослідити психологічні аспекти походження, перебігу та лікування найбільш поширених соматичних порушень</p>	<p>Коротке есе – аналіз факторів розвитку психосоматичних порушень головної героїні книги П.Джордано «Самотність простих чисел»</p>	<p>Містить власну аргументовану відповідь на питання про причини виникнення симптомів Аліче у контексті існуючих етіологічних моделей психосоматичних порушень; наявні посилання на використані джерела; обсяг – до 3 стор. друкованого тексту Times New Roman 14, інтервал 1.0</p>	<p>15%</p>
<p>Збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію з клінічної психології та застосувати її для роботи з практичними кейсами; застосовувати міжнародні класифікатори хвороб для диференційної діагностики, а також метод структурного інтерв'ю для виявлення рівня особистісної організації</p>	<p>Робота в групах: постановка диференційного діагнозу на основі міжнародних класифікацій хвороб героям книги Дж.С.Фоєра «Страшенно голосно і неймовірно близько»</p>	<p>Вміння орієнтуватися у різних класифікаторах хвороб, розуміння їх відмінностей, здатність помічати симптоми і співставляти їх з осями класифікаторів, обґрунтованість поставленого діагнозу, активність у груповій дискусії</p>	<p>15%</p>
<p>Збирати, опрацьовувати, аналізувати інформацію з клінічної психології та застосувати її для роботи з практичними кейсами; назвати структуру внутрішньої картини хвороби та здоров'я, описати різні типи ставлення до хвороби; застосовувати міжнародні класифікатори хвороб</p>	<p>Коротке есе - аналіз випадку іпохондрії</p>	<p>Вчасне подання на перевірку; містить власну аргументовану думку щодо підтримуючих факторів розвитку іпохондрії, особливостей міжособистісних стосунків іпохондрика та ефективність поведінкових інтервенцій, що були здійснені у фільмі; наявні посилання на використані ресурси; обсяг – до 3 стор. друкованого тексту Times New Roman 14, інтервал 1.0</p>	<p>10%</p>

<p>для диференційної діагностики, а також метод структурного інтерв'ю для виявлення рівня особистісної організації; дослідити психологічні аспекти походження, перебігу та лікування найбільш поширених соматичних порушень</p>			
<p>Застосовувати міжнародні класифікатори хвороб для диференційної діагностики, а також метод структурного інтерв'ю для виявлення рівня особистісної організації; застосовувати методи клінічної психодіагностики, планувати й організувати клініко-психологічне дослідження, здійснювати кількісний та якісний аналіз результатів дослідження, адекватно відобразити результати дослідження у висновку клініко-психологічного дослідження</p>	<p>Висновок первинного клініко-психологічного дослідження</p>	<p>Вчасне подання на перевірку; обґрунтованість зроблених висновків, наявність протоколів обстеження, коректність та повнота опису результатів дослідження, наявність посилань</p>	<p>15%</p>
<p>Дати визначення клінічної психології та пояснити систему її зв'язків з іншими галузями психології, а також з іншими науками; сформулювати виклики сучасної клінічної психології у контексті зміни етичної парадигми в медицині; пояснити існуючі відмінності у розумінні сутності і структури клінічної психології в Україні та за кордоном; назвати структуру внутрішньої картини хвороби та здоров'я, описати різні типи ставлення до хвороби; пояснити базові поняття, що їх має знати</p>	<p>Іспит</p>	<p>Правильність, вичерпність, аргументованість відповідей на питання іспитового білету, ознаки розуміння матеріалу у відповідях на запитання</p>	<p>20%</p>

<p>клінічний психолог (етіологія, патогенез, саногенез, симптом, синдром, клінічний діагноз, функціональний (багатомірний) діагноз та ін.); описати основні особливості виникнення, перебігу та лікування психічних розладів, сформулювати основні стратегії клініко-психологічної інтервенції при порушеннях окремих психічних функцій, розладах особистості і міжособистісних стосунків; розпізнати й описати симптоми депресивного, біполярного, тривожного, обсесивно-компульсивного розладів та розладів, пов'язаних зі стресом, а також знати ефективні методи їх лікування</p>			
---	--	--	--

VI. Рекомендована література

Основна

1. *American Psychiatric Association. Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders, Fifth Edition (DSM-5).* — Arlington, VA: American Psychiatric Publishing, 2013. — 992 p.
2. Джордано П. Самотність простих чисел. – Л. : Видавництво Старого Лева, 2016.
3. Клінічна психологія : Навчальний посібник / Укл. Ю.П. Никоненко. — Київ : КНТ, 2016. — 369 с.
4. Кернберг, О. Тяжелые личностные расстройства: Стратегии психотерапии – М. : Класс, 2000.
5. Леонгард, К. Акцентуированные личности. – М. : Феникс, 1989.
6. Мак-Вильямс, Н. Психоаналитическая диагностика: понимание структуры личности в клиническом процессе. – М. : Класс, 2001.
7. Максименко С. Д. Медична психологія : Підручник / С. Д.Максименко, Я. В. Цехмістер, І. А. Коваль, К. С. Максименко ; за заг. ред. С. Д. Максименка. – 2-ге видання. – К. : Видавничий Дім «Слово», 2014. – 520 с.
8. Міжнародна класифікація хвороб (МКХ-10): Електронний довідник [Електронний ресурс]. – Режим доступу до ресурсу: <http://mkh10.com.ua/>
9. Основи психодіагностики в соціальній сфері та клінічній практиці: навчальний посібник / О. Любчук, Ю. Горбанюк, В. Луньов, Т. Мельничук,

- Ю. Удовенко / Заг. ред. О. Любчук. – Hamilton : Accent Graphics Communications. – К. : Інтерсервіс, 2017. – 286 с.
10. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків [Електронний ресурс] / перекл. з англійської; упор. та наук. ред. Леся Підлісецька. (Серія «Психологія. Психіатрія. Психотерапія»). Львів: Видавництво Українського католицького університету, 2014. 112 с. – Режим доступу до ресурсу: <http://undispsn.org.ua/assets/sinaps.pdf>
11. Перре, М. Клиническая психология / Перре М., Бауманн У. – СПб. : Питер, 2002. – 227 с.
12. Фоєр Дж. С. Страшенно голосно і неймовірно близько. – Харків : Клуб сімейного дозвілля, 2015.

Допоміжна

1. Бек, А. Когнитивная терапия депрессии / А. Бек, А. Раш, Б. Шо, Г. Эмери. – М.-СПб. : Питер, 2003. – 304 с.
2. Блейхер, В. М., Крук, И. В. Патопсихологическая диагностика. – М., 1999.
3. Блейхер, В. М., Крук, И. В. Толковый словарь психиатрических терминов / Под ред. канд. мед. наук. С. Н. Бокова. В 2-х томах. – Ростов-на-Дону : «Феникс», 1996. – 448 с.
4. Бурлачук, Л. Ф. Исследование личности в клинической психологии. – К. : Вища школа, 1997.
5. Воронов, М. Психосоматика. – К. : Ника-Центр, 2004.
6. Гиндикин, В. Я. Соматогенные и соматоформные психические расстройства: Справочник. – М.: Триада-Х, 2000.
7. Гуревич, П. С. Клиническая психология. Комплексы. Неврозы. Психозы. – М.: Nota Bene, 2002.
8. Жмуров, В. А. Большая энциклопедия по психиатрии / В. А. Жмуров. – 2-е изд. – М. : Джан-гар, 2012. – 864 с.
9. Зейгарник, Б. В. Патопсихология / Б. В. Зейгарник. – М. : Издательство Московского университета, 1986.
10. Зинкевич-Евстигнеева, Т. Д. Психотерапия зависимостей. Метод сказкотерапии. – М.: Речь, 2001.
11. Кандинский, В. Х. О псевдогаллюцинациях. – М., 2001.
12. Карвасарский, Б. Д. Клиническая психология. – СПб. : Питер – 2004.
13. Карут К. Почути травму. Розмови з провідними спеціалістами з теорії та лікування катастрофічних досвідів / Пер. з англ. К. Диса. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2017. – 496 с.
14. Любан-Плоцца, Б., Пельдингер, В. Психосоматичний хворий на прийомі у лікаря. – Київ : «АДЕФ-Україна». – 1997.
15. Кречмер, Э. Об истерии. – СПб.: Питер, 2001.
16. Матласевич О. В., Нікітчук У. І. Альтернативні форми організації амбулаторної реабілітації у малому місті / Матласевич О. В., Нікітчук У. І. // Актуальні проблеми психології : Збірник наукових праць Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України / Гол. ред. С. Д. Максименко. – Київ, 2017. – Вип. 15. – С. 155-167.
17. Нікітчук У. І. Розлади мисленнєвої діяльності людини // Психологія мислення [Підручник] / За ред. І.Д. Пасічника. – Острог: Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – С.

18. Носик, Б. Психология детей с нарушениями и отклонениями психического развития: Хрестоматия. – СПб.: Питер, 2001.
19. Осипова, А. А., Малашинская, Л. И. Диагностика и коррекция внимания: Стимульный материал. – М.: Сфера, 2001.
20. Реан, А. А. Практическая психодиагностика. – М.: Речь, 2001.
21. Рима́н Ф. Основные формы страха. – СПб.: Питер, 1998.
22. Самохвалов, В. П. Психиатрия (учебное пособие для студентов медицинских вузов) / В. П. Самохвалов. – Ростов-на-Дону : Феникс, 2002. – 575 с.
23. Сарториус, Н. Понимание МКБ-10. Классификация психических расстройств. — Киев, 1997.
24. Собчик, Л. Н. Методы психологической диагностики: В 3-х выпусках. — М., 1990.
25. Харченко В. Є., Шугай М. А. Психологічна діагностика та корекція посттравматичного стресового розладу особистості : методичний посібник / В. Є. Харченко, М. А. Шугай. – Острог : Видавництво Національного університету «Острозька академія», 2015. – 160 с.
26. Цветкова, Л. С. Нейропсихология счета, письма и чтения: нарушение и восстановление. – М.: МОДЕК, 2000.

VII. Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Психологічна бібліотека Київського фонду сприяння психологічної культури – Режим доступу до ресурсу: <http://www.psylib.org.ua/>
2. American Mental Health Alliance. - Режим доступу до ресурсу: <http://nj.americanmentalhealth.com/>
3. American Psychological Association. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.apa.org/>
4. Association for behavioral and cognitive therapies. - Режим доступу до ресурсу: <http://www.abct.org/Help/?m=mFindHelp&fa=WhatIsEBPpublic>
5. Verywell Mind. – Режим доступу до ресурсу: <https://www.verywellmind.com>

VIII. Політика доброчесності

Прослуховуючи цей курс, Ви погодились виконувати положення **Кодексу академічної доброчесності¹**, і особливо:

- складати всі проміжні та фінальні завдання самостійно без допомоги сторонніх осіб;
- надавати для оцінювання лише результати власної роботи;
- не вдаватися до кроків, що можуть нечесно покращити ваші результати чи погіршити/покращити результати інших студентів;
- не публікувати відповіді на питання, що використовуються для оцінювання знань студентів.

Окрім того, прослуховуючи цей курс Ви свідомі **санкцій за халатність**, а саме:

- 1) пропущені без поважної причини заняття обкладаються «штрафом» у розмірі 3 бали за кожне;
- 2) виявлена непідготовленість до заняття - щоразу мінус 2 бали від остаточного рейтингу;

¹ Кодекс академічної доброчесності Національного університету «Острозька академія» / https://www.oa.edu.ua/ua/info/kodeks_akademichnoj_dobrochesnosti

3) запізнення на пару без поважної причини – штраф у розмірі 1 балу за кожне.

Роботи, здані на перевірку із *запізненням до трьох днів*, оцінюються не вище ніж у 80% від своєї визначеної ваги. Роботи, складені із *запізненням чотири і більше дні* на перевірку не приймаються. Роботи, у яких виявлено *ознаки плагіату*, не оцінюються і не перескладаються.